

ANTWERPEN 14 december 2014

In het kader van de Internationale Dag van de Mensenrechten ....

Eigen
berichtgeving©
EVER

Liga voor Mensenrechten

reikte de jaarlijkse prijs voor Mensenrechten uit.

Voor de derde keer werd door de Liga in samenwerking met hun tijdschrift voor Mensenrechten, ook de studentenprijs uitgereikt, dit keer aan Wouter Van Butsel

We moeten, met alle respect voor de Liga voor de Mensenrechten en haar doelstellingen, dit artikel met een negatieve noot starten. Minister van Justitie Koen Geens was al een uur te laat, en de organisatie en voltallige zaal waren allemaal wachtende. Toen de minister dan eindelijk zijn intrede maakte in het Justitiepaleis werd hij aangeklampt door de Vrt en Caroline Van Den Berghe die zonedig éérst een interview van de minister diende af te nemen dat op de koop toe niets met het onderwerp van de Liga te maken had zodat iedereen nog een kwartier langer moest wachten. Die journalisten van de Vrt zijn werkelijk voor niets verlegen en maken te pas en vooral te onpas, schromelijk misbruik van hun macht. Hopelijk begrijpen de deelnemers van de uitreiking van vandaag waarom ze nóg langer dienden te wachten.

meer p. 2 ►

Is een periodiek dat maandelijks één of meerdere malen, zowel online als in geprinte versie, verschijnt. Het is totaal onafhankelijk en onderscheidt zich van andere tijdschriften wegens het dieper ingaan op het "maatschappelijke". De belangen van de burger staan aan de top, zonder politieke of andere inmenging waardoor onderwerpen behandeld kunnen worden die elders onvoldoende of helemaal niet aan bod komen. We bestrijden de corruptie, de incompetentie en het machtsmisbruik. Lezers kunnen reageren via de postbus of via e-mail.

Jaarabonnement : Online 80 euro, online sociaal 50 euro, losse nummers in kleur : 10 euro

Verantwoordelijke uitgever hoofdredacteur : Erik Verbeeck - Postbus 3 3120 Tremelo 0473 76 25 73

◀ van p. 1 **Jos Vander Velpen.**

"Op 10 december 1948 hebben de Verenigde Naties een universele verklaring aangenomen van de rechten van de mens", zo begon de Voorzitter van de Liga voor Mensenrechten Jos Vander Velpen zijn speech in de verwarmde E1 zaal van het Antwerps justitiepaleis. Meteen daarna verwijst de Voorzitter naar artikel 1 van die verklaring "... alle mensen worden vrij in waardigheid en rechten geboren ...", dat zo zegt Vander Velpen, is een fantastische zin.

Waardig sterven.

Maar wat de Liga voor Mensenrechten zich vandaag afvraagt is "of alle mensen ook vrij in rechten, gelijk, en in waardigheid gelijk, sterven". Daarom heeft de Liga voor Mensenrechten voor haar campagne volgend "raar" onderwerp gekozen : "gestorvenen in de cel". Vander Velpen begrijpt dat het geen leuk en sexy onderwerp is, "maar we moeten ons misschien meer verdiepen in de onderlagen van ons justitie- en penitentiair systeem". Vander Velpen trekt ook nog een parallel met de hit van Bob Dylan, Blowing in the wind, zich afvragend hoeveel doden er nog moeten vallen vooraleer we doorhebben dat er veel te veel mensen sterven, vraag die ook gesteld wordt in de hit van Dylan. Jammer genoeg, zegt Vander Velpen, komen we er niet met het in de song gegeven antwoord : Blowing in the wind.

Budget verhogen.

De voorzitter van de Liga, vraagt op een zondagmorgen aan de minister van Justitie, die al met grote problemen met 47.000 onbetaalde facturen voor een bedrag van 136 miljoen te kampen heeft, om een dringende en gevoelige verhoging van het budget gezondheidszorg voor gevangenen. Volgens de basiswet van januari 2005 heeft iedereen, dus ook zij die opgesloten zijn, recht op een gezondheidszorg die gelijk is aan die, die rondlopen in de vrije wereld beklemtont Jos Vander Velpen in zijn betoog aan de

Minister van Justitie, Koen Geens

Voorzitter van de Vlaamse Liga voor Mensenrechten Jos Vander Velpen en zelf advocaat, tijdens de openingspeech tot Koen Geens : "het is de eerste keer dat ik een minister van Justitie op de beklagenbank zie zitten".

minister. "Ik weet mijnheer de minister, dat U een schrander man bent, maar ook dat wij nog lichtjaren verwijderd zijn van die gezondheidszorg waarop die mensen recht hebben. U weet ook, mijnheer de minister, dat België al enkele malen veroordeeld is door het Europese Hof van Justitie voor de toestanden in de gevangenen en dat de helft van uw budget naar de "behandelingen" van de geïnterneerden gaat".

Koen Geens.

"Dames en heren, het valt mij, anders dan u denkt, niet lastig om op een zondagmorgen een preek tijdens een zedenpreek te aanhoren. Ik ben daar heel mijn jeugd en lang nadien op getraind geweest. Wat dat betreft voel ik mij dus op mijn plaats op het zondagochtendlijk beklagenbankje .." dat was het begin van de speech van minister van Justitie Koen Geens tijdens de uitreiking van de jaarlijkse prijs van de Liga voor de Rechten van de Mens. Geens stelde dat er een tijd was dat het bezoeken van gevangenen een werk van barmhartigheid was, een tijd die gelukkig voorbij is.

Koen Geens : " ik sta hier ook met zeer grote bescheidenheid omdat ik besef, mijnheer de Voorzitter, dat uw zedenpreek terecht is. Ons Belgisch gevangeniswezen is vandaag geen model op het stuk van het respect voor de mensenrechten, de veroordelingen in Straatsburg liegen er niet om". Maar de minister vindt wel dat het een collectieve politieke verantwoordelijkheid is.

Koen Geens : Medische kosten, zoals de meeste kosten in Justitie, zijn hoog. Ik zit op dit ogenblik met een achterstand van 42 miljoen euro die ik naar volgend jaar overdraag en zal aanzuiveren met het budget medische kosten van volgend jaar. Maar er zijn perspectieven, de

meer p. 3 ►

◀ van p. 2 minister heeft recent in het kader van de wet van 2005 inzake gelijke behandeling, gepraat met minister Maggie De Block.

Ziekteverzekering.

De basiswet voorziet wel dat gedetineerden gelijke behandeling -zouden moeten, red- genieten van medische behandeling, maar de basiswet voorziet niet, of kan niet voorzien, dat gedetineerden recht hebben op een ziekteverzekering, het staat in één of andere verordening in de RIZIV wet dat gedetineerden geen recht hebben op een ziekteverzekering. Geens is bij minister De Block als minister van Justitie gaan voorstellen een premie te betalen voor al zijn gedetineerden, gelijk aan de premies voor de ziekteverzekering. Op basis van die premie zou hij voor de gedetineerden aanspraak willen maken op ziekteverzekering. Volgens minister Geens had mevrouw De Block daar oren naar omdat de kosten, ook aan het gevangeniswezen, gigantisch zijn. Er bevinden zich onder de gedetineerden hemofilie en driehonderd HIV patiënten. Ook het patroon van het gebruik van medicijnen is in de gevangenis, omwille van de detentieomstandigheden of problematiek eigen aan gedetineerden, anders.

Raad van Europa.

België is dit jaar voorzitter van de raad voor Europa zegt minister Geens, in dat kader is België verplicht om na te denken over de uitvoering van de Arresten van het Europees Hof voor de Rechten van Mens -EHRM-. In maart / april zal worden geprobeerd om in een grote Europese conferentie, een nieuwe verklaring van Brussel aangenomen te krijgen.

Die verklaring moet er voor zorgen dat die Arresten beter worden uitgevoerd. Arresten die bedoeld zijn voor andere landen, kunnen ook voor België van belang zijn en vice versa, zegt Koen Geens en hij vervolgt, we gaan hierover in een Internationaal kader in Brussel nadenken.

Te veel gevangenen.

Volgens de minister heeft ons land te veel gevangenen. Nederland dat groter is, heeft drieduizend gevangenen minder. In onze gevangenis zit één derde als voorlopig gedetineerde en dat is veel te veel zegt de minister. Ook bij de veroordeelden moeten andere vormen van strafuitvoering worden aangewend, zoals

foto EVER

Muzikale omlijsting van een groepje niet nader genoemde Gentse studenten.

werkstraffen, probatie, verbeurdverklaring, enkelband enz.

Bewaking bij staking.

De Europese instanties hebben België al meermaals onder de neus gewreven over het probleem van de bewaking van gedetineerden bij stakingen. In het regeerakkoord wordt een minimale dienstverlening op de agenda gezet. In de maanden die komen zal de minister daarover

sociaal overleg plegen. Ook andere zaken binnen het gevangeniswezen die onderwerp zijn van sociaal overleg, zullen aan bod komen.

Toezicht.

Op vlak van de basiswet is er nog veel werk aan de winkel, er is, zelfs door de makers ervan, ontgoocheling over de uitvoering van die wet. Artikel 8 bijvoorbeeld is nog niet in werking. Dat artikel gaat over het klachtenrecht van de gevangenen en de mogelijkheid om beslissingen van de gevangenisdirectie te laten vernietigen. De klachtencommissies zouden worden opgericht binnen de commissies van toezicht. Ook op dit vlak is er internationale druk. Geens heeft alvast beslist dat de centrale

Medische verzorging.

Stervensbegeleiding valt in de gevangenis niet onder de geneeskundige verzorging omdat de wetgever er destijds van uit ging dat personen die in een fase van stervensgevaar treden in vrijheid worden gesteld om gezondheidsredenen. De voorlopige in vrijheid stelling om medische redenen is dus een mogelijkheid voor de veroordeelde wanneer vastgesteld is dat hij zich in een terminale fase van een ongeneeslijke ziekte bevindt of bij wie is vastgesteld dat zijn detentie onverenigbaar is met zijn gezondheids-toestand. In de regering is, zo zegt Geens, afgesproken dat er binnen de interministeriële conferentie volksgezondheid onderzocht zal worden hoe de overheid de organisatie en financiering van de penitentiaire gezondheidszorg kan optimaliseren. Hij vermeldt daarbij dat er in bepaalde gevangenis, zoals St. Jan in Brugge, ziekenboegen zijn die de toets van de mensenrechten kunnen doorstaan en waar gevangenen op een waardige manier kunnen sterven.

Spreekers en getuigenissen.

Na de toespraak van de Voorzitter en de minister, het uitreiken van de studentenprijs, volgden toespraken van Herman Van Holsbeek, Adjunct- Hoofdaalmoezenier Nederlandse gevangenis, Tania Ramoudt, Coördinator Stichting Morele Bijstand aan gevangenen, Saaïd Aberkan, hoofd-islamconsulent. Stuk voor stuk mensen uit de praktijk met veel praktijkervaring op de werkvloer. Daarna werd

meer p. 4 ▶

◀ van p. 3 de prijs uitgereikt aan drie personen.

Herman Van Holsbeek.

De adjunct-hoofdaalmoezenier zei bij het begin van zijn betoog *".. ik vind het sterk en moedig dat de Liga voor de Rechten van de Mens kiest voor het toekennen van haar prijs voor de gestorvenen in hun cel, het is een focus op de meest kwetsbaren achter de muren .."*.

De Aalmoezenier heeft gedurende zijn betoog, zonder echter namen te noemen, opmerkelijke getuigenissen afgelegd van feiten die hij zelf meemaakte. Zo is er het verhaal van een man van 32 die 's morgens dood in zijn cel werd aange-troffen wegens een hartafwijking. De

Aalmoezenier vraagt zich af, of dat ook buiten de gevangenis tot zijn dood zou geleid hebben. Had de dood van de jonge man voorkomen kunnen worden? vraagt Herman Van Holsbeek zich af. Dat voorval leidde tot veel frustratie bij de andere gevangenen.

Saïd Aberkan

Deze hoofd-Islamconsulent bedankte meteen bij de opening van zijn speech de aanwezigen voor de opkomst voor deze prestigieuze prijsuitreiking, *"deze prijsuitreiking is immers*

niets meer dan het erkennen van de waardigheid van de mens,

Adjunct-Hoofdaalmoezenier Nederlandstalige Gevangenis Herman Van Holsbeek : **"een gedetineerde is zijn burgerrechten kwijt, maar niet zijn mensenrechten".**

Saïd Aberkan hoofd-Islamconsulent

beklemtoond in de islamitische godsdienst" -Koran, red- hoofdstuk 17, vers 70 "... en inderdaad hebben Wij de kinderen van Adam geëerd en hen gedragen over land en zee, en hen van het goede gegeven en hen verheven boven velen van diegenen die Wij hebben geschapen .." . De kernboodschap van dat citaat wordt ongetwijfeld ook gedragen door andere erediensten en levensbeschouwingen. De menselijke waardigheid in al haar facetten is volgens Saïd Aberkan enorm belangrijk, één element daarvan is het bepalen van het levenseinde. "Als

ongeacht zijn afkomst, kleur of de daden die de mens heeft verricht. Een mens blijft een volwaardig schepsel. Dit wordt ook

Islamconsulent is het onze taak om gedetineerden op een professionele manier te begeleiden waarbij de menselijke waardigheid van de gedetineerden in deze begeleidingen altijd centraal staat. De specifieke opdracht van een Islamconsulent bestaat onder meer uit het bieden van een luisterend oor".

Tania Ramoudt.

Spreekster is coördinator van de Stichting

Morele Bijstand aan Gevangenen en haar speech maakte toch wel wat indruk. Deze dame heeft in de periode van zes jaar waarbij zij als consulent in verschillende gevangenis werkte, honderden mensen ontmoet en wellicht wel duizend gesprekken met hen gevoerd. *"ik zeg zeer bewust mensen en niet gedetineerde of geïnterneerde omdat iedereen die in een gevangenis opgesloten zit, in de eerste plaats mens is en blijft,* benadrukt deze dame op een ietwat emotionele wijze. Werken met deze mensen betekent ook, zo zegt Ramoudt, regelmatig afscheid nemen omdat sommigen worden vrijgelaten of overgeplaatst worden naar een andere gevangenis, maar niets is zo definitief als de

dood. Ramoudt noemt daarna 6 namen van mensen die zij, door haar werk, goed, soms jaren, kende. Deze hadden één ding gemeen *" Zij stierven allemaal op cel, eenzaam en alleen, al dan niet gewild, zonder omringd te zijn door dierbaren en nabestaanden "*. Telkens zij een dergelijk bericht van overlijden kreeg, was zij verweerd en zei *" Dit kan toch niet waar zijn? "* Na 2 overlijdens heeft Ramoudt in de gevangenis een herdenkingsmoment georganiseerd voor de mede-gedetineerden omdat het belangrijk is, ook in de gevangenis, om in groep afscheid te kunnen nemen. Samen met de andere gedetineerde afscheid kunnen nemen was ook voor Ramoudt, als mens, belangrijk om dit een plaats te kunnen geven want, *" je moet ten allen tijde, je professionaliteit bewaren "* maar sommige zaken blijven kleven volgens Tania Ramoudt.

Walter Thiery.

Als Ondervoorzitter van de Centrale Toezichtsraad voor het Gevangeniswezen, weet spreker Walter Thiery als geen ander wat er in onze gevangenis allemaal afspeelt en fout loopt. Als minister Koen Geens dat vandaag in zijn speech ook beaamt en refereert naar uitspraken van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, dan is er in onze toch wel één

meer p. 5 ▶

Tania Ramoudt Coördinator Stichting Morele Bijstand aan Gevangenen.

◀ van p. 4 en ander aan de hand in onze gevangenissen, je zult er maar -onschuldig-zitten.

Disfuncties.

Dat in de gevangenis echter niet álles kommer en kwel is bewijst, aldus Thiery, de recente opening van een aantal nieuwe penitentiare of forensische instellingen maar ook de grote mate van inzet en idealisme bij directeurs en andere beambten die werken in het penitentiair milieu. Ondanks deze positieve noot dient echter ook gewezen op de disfuncties, eigen aan het werk in het gevangeniswezen. Zo stierf er in juni 2010 een zwaar dronken man in de politiecel te Doornik. In september 2010 verhing een eveneens zwaar dronken man, zich in een politiecel in Charleroi. In september 2012 werd een 60-jarige Brusselaar wegens nachtlawaai opgesloten in een ontuchteringcel in Philipville waar hij overleed aan een hersenbloeding. Dat zijn slechts enkele voorbeelden, maar met weinig moeite zijn er op het internet nog meer gevallen te vinden. Daarenboven raadt Thiery aan om ook eens op de site van CPT, het Europees Comité ter voorkoming van foltering en onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing, een kijkje te nemen waarop verschillende aanbevelingen worden gegeven ten voordele van personen die van hun vrijheid beroofd worden. Zie link onderaan de pagina.

Betere opleiding.

Tijdens stakingen van gevangenispersoneel is het de politie die moet instaan voor de

verzekering van de minimumdienst, en ook daar loopt het nogal eens mis. Enkele maanden geleden heeft de Brusselse raadkamer negen agenten van de lokale politie Brussel buiten vervolging gesteld nadat zij ervan verdacht werden dat ze gedetineerden hadden mishandeld. Dit gebeurde wellicht omdat men de gepleegde feiten niet kon linken aan duidelijk geïdentificeerde personen. Voor het politiepersoneel is het het Comité P dat aandringt op een betere opleiding en het CPT vraagt hetzelfde voor het gevangenispersoneel en de begeleiders in asielcentra.

Medisch.

Een betere opleiding zou ook voordelen hebben bij het detecteren van medische gevaarstoestanden. Zo stierf in het asielcentrum van Vottem in januari 2010 een vreemdeling aan ademhalingsmoeilijkheden na een intoxicatie door methadon met gelijktijdig gebruik van benzodiazepines. Begin 2009 was het prijs in de gevangenis van Ittre waar 2 overlijdens waren die werden toegeschreven aan gelijktijdig gebruik van drugs en medicatie. Toen het CPT daarover vragen stelde aan de Belgische Staat werd geantwoord dat sindsdien aangepaste opleidingen voor het medisch personeel georganiseerd worden. Verdere informatie heeft Thiery daarover echter niet.

Niet goed.

De Belgische gevangenissen doen het alleszins niet goed. Naar verhouding komen er in de gevangenissen 5 tot 7

maal meer gevallen voor van AIDS en andere SOA, hepatitis C, psychose en zelfmoord dan in de buitenwereld. Tuberculose komt zelfs 16 keer meer voor. Uit internationale studies blijkt ook dat 3 tot 4% van de gevangenisbevolking lijdt aan psychotische stoornissen en dat 10 tot 14% zwaar depressief is. Binnen de groep gevangenisbewoners blijken persoonlijkheidsstoornissen 3 maal vaker voor te komen dan bij patiënten buiten de gevangenis en niet minder dan 17% van de geïnterneerden in België vertoont een mentale handicap terwijl dat bij de personen die ondersteund worden door Volksgezondheid slechts 4% is.

Gezondheidszorg.

Gedetineerden hebben, volgens de basiswet van 2005, recht op dezelfde gezondheidszorg als in de vrije samenleving. Echter, sinds de gezondheidszorg van gedetineerden onder

Walter Thiery Ondervoorzitter van de Centrale toezichtraad voor het Gevangeniswezen

Aanleiding prijs.

De bevoegdheid voor een voorlopige invrijheidstelling om medische redenen, ligt voorlopig nog bij de Minister van Justitie. Ongeveer een jaar geleden zijn twee van de langst in de gevangenis verblijvende veroordeelden een natuurlijke dood gestorven. De eerste, toen de oudste gevangene van België, was 79 en overleed in het CMC -Medisch Centrum gevangenis- te Brugge omdat hij zichzelf te gevaarlijk achtte om, ondanks zijn ziekte, nog vrijgelaten te worden om buiten de gevangenis te sterven. Anders was het echter gesteld bij de tweede overledene, 60 jaar oud waarvan hij er 34 doorbracht in de gevangenis. De omstandigheden waarin hij stierf was één van de aanleidingen voor de Liga om dit jaar de prijs toe te kennen aan de gestorvenen in de cel. Deze 60-jarige stierf in de cel omdat de toenmalige minister van Justitie weigerde hem op de laten nemen in een burgerziekenhuis hoewel de directie daarvoor alles in gereedheid had gebracht. Volgens de directeur van de gevangenis waar hij verbleef was de man volledig uitgemergeld en krachteloos en kón hij geen gevaar meer betekenen voor de samenleving. Ondanks dat werd hem het sterven "in vrijheid" geweigerd.

Besluit Thiery.

Walter Thiery besluit zijn interessante lezing met de stelling van zowel het EHRM als het CPT dat een persoon die van zijn vrijheid beroofd is, zich in een bijzonder kwetsbare positie bevindt

justitie valt en niet onder volksgezondheid, is dat niet het geval. Dat de regering als besparingsmaatregel nu de ziekte-uitkering van gevangenen wil schrappen, zonder daarvoor een werkbaar alternatief aan te bieden, wordt de basiswet nog verder uitgehouden.

meer p. 6 ▶

linkt naar gerelateerd artikel

<http://www.cpt.coe.int/dutch.htm>

◀ van p. 5 en voegt daaraan toe : "De graad van beschaving van een samenleving laat zich meten aan de wijze waarop zij omspringt met haar meest kwetsbare leden". Hij spreekt eveneens de hoop uit dat de samenleving er alles aan zal doen, met inzet van de nodige materiële en menselijke middelen, om te voorkomen dat zich in de toekomst nog vermijdbare overlijdens in de cel zouden voordoen.

De prijs.

De ondertussen overbekende gevangenisdirecteur Hans Claus, tevens ook kunstenaar, heeft naar gewoonte -dixit Jos Vander Velpen- ook nu een beeld gemaakt dat als prijs aan de laureaten van dit project werd overhandigd.

De speech van Hans Claus als kunstenaar begon als volgt *"... ik ga nog een woordje uitleg geven, ik heb het meege-maakt, dat een levenslang veroordeelde, uitgemergeld door een aanslepene ziekte, gestorven is in de cel omdat hij geen medische vrijstelling kreeg en dat ondanks dat de dokter de detentie niet verenigbaar achtte ..."*. Aangezien een gevangenisdirecteur, zoals Hans Claus zelf zegt, ook maar een mens is, veronderstellen wij dat Hans Claus zich voor het creëren van het beeldje -inzet- door de voorgaande situatie heeft laten inspireren. Het is in ieder geval een passend kunstwerk geworden dat aan de drie gelauwerden, is overhandigd -foto-.

foto Galileo's Lens / repro EVER

foto Galileo's Lens

Het beeldje van Hans Claus werd aan de drie laureaten overhandigd

Receptie.

Na afloop van de uitreiking van de prijs in de verwarmde zaal, werd de receptie gehouden in de imposante, maar onverwarmde inkomhall van het Antwerps justitiepaleis dat heel wat heeft gekost. Jos Vander Velpen

maakte in zijn speech daarop reeds allusie, maar stapte zeer wijselijk, snel over dat financieel schandaal.

Het geld dat daar verknoeid is had veel nuttiger gebruikt kunnen worden.

Erik Verbeeck ©

foto EVER

De receptie in de onverwarmde inkomhall van het veel te decadente Antwerpse justitiepaleis.

foto EVER

Minister van Justitie Geens samen met de gelauwerden op de beklagdenbank.